

Economisch belang weegt zwaar

Veehouders zijn doof voor de waarschuwingen voor overmatig gebruik van antibiotica om hun dieren gezond te maken. Daardoor ontstaan superbacteriën die niet meer gevoelig zijn voor medicijnen.

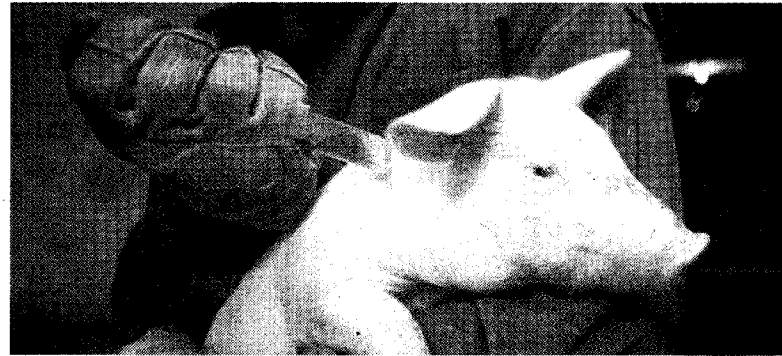
door **Sandra Donker** en
Dylan de Gruij

Varkenshouder Toon van Hoof wist niet wat hij meemaakte toen hij vorig jaar met hartklachten in het ziekenhuis belandde. Alle veiligheidsprotocollen werden uit de kast getrokken. „Blinde paniek”, herinnert hij zich. Hij werd in een quarantainekamer gelegd, bezoekers moesten hygiënische witte jassen aan met bijpassende ‘badmuts’. De artsen waren als de dood dat de Brabantse varkensboer een resistente vorm van de MRSA-bacterie bij zich droeg die fataal kan uitpakken voor verzwakte patiënten. Medici en microbiologen waarschuwen al jaren voor de grote vlucht die het gebruik van antibiotica in de veehouderij heeft genomen. Levensgevaarlijk, zeggen zij.

Veelvuldig en verkeerd gebruik kan bacteriën resistent maken, waardoor ‘superziektenmakers’ ontstaan die infecties veroorzaken die nauwelijks meer zijn te bestrijden.

Waar ziekenhuisartsen zeer terughoudend zijn bij antibioticakuren, wordt bij boerenbedrijven nog altijd kwistig gestrooid met penicillines, tetracyclines, sulfonamiden en andere middelen. Hoewel exacte cijfers ontbreken, stelt de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) dat het gebruik tussen 1999 en 2006 met 60 procent is gestegen. Uit cijfers van de brancheorganisatie van diergeneesmiddelen, het FIDIN, blijkt dat de verkoop vorig jaar ook weer met bijna 10 procent toenam.

„Een heel, heel grote zorg”, noemt Roel Coutinho van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de ontwikkeling. Het RIVM stelt het gebruik van antibiotica vandaag aan de orde op een symposium in Utrecht. Coutinho, directeur Centrum Infectieziektenbestrijding, luidde drie jaar geleden al de noodklok, toen enkele varkensboeren de multiresistente MRSA-bacterie bij zich droegen. Daarmee was voor het eerst vastgesteld dat de ziekteverwekker van varkens overgedragen kon worden op de mens. „Dat was een enorme waarschuwing. Het ministerie van Landbouw heeft toen gezegd: dat nemen we zeer se-

Een boer geeft een injectie met medicijnen aan een big.

foto GPD

rius. Maar tot nog toe zie ik daar weinig van terug.” Deskundigen noemen de grote prestatiedruk als verklaring voor de antibioticaverslaving van veehouders. Om rendabel te draaien, fokken zij hun biggen en kuikens in korte tijd op tot volwassenheid en zwepen ze melkkoeien op tot telkens hogere zuivelproductie. Het gevolg is dat dieren eerder vatbaar zijn voor ziekten, waardoor boeren weer steeds sneller naar de pillenpot grijpen. Dierenarts Henk-Jan Ormel weet precies hoe het er aan toe gaat. Een stel hoestende varkens in een tochtige, koude stal? Geef ze een stevige antibioticakuur en ze zijn er zo weer bovenop. Helpt het niet, dan probeer je gewoon een ander middel. „Als een dierenarts weigert, is er altijd wel een ander die de medicijnen wil voorschrijven, zegt Ormel, tevens Tweede

Kamerlid voor het CDA. Al is het alleen maar omdat er voor de dierenartsen flink aan te verdienen valt. „Bovendien voelen artsen zich onder druk gezet. Als jij een paar grote veebedrijven als klant hebt, wil je die graag behouden.” De veeteeltsector werkt al bijna driekwart jaar aan een convenant, waarin productschappen toezeggen het antibioticagebruik te verlagen. Maar nog voordat de definitieve tekst is vastgelegd, klinkt er al scepsis. „Zulke herenakkoorden werken alleen als er voldoende belangen mee gemoeid zijn”, zegt Coutinho. „Maar vooralsnog blijkt het niet te werken.” Ook hoogleraar Dik Mevius, zelf deelnemer aan een door het ministerie ingestelde werkgroep die het convenant moet opstellen, heeft reserves. „Er staan veel economische belangen op het spel. Ik denk dat op dit moment een convenant het

Resistentie neemt toe in ziekenhuis

Huisartsen en ziekenhuizen zijn in Nederland zeer terughoudend met het voorschrijven van antibiotica. Toch blijkt uit recente jaarcijfers van de Stichting Werkgroep Antibiotica (SWAB) dat de resistentie op intensive care-afdelingen van ziekenhuizen gestaag toeneemt. Ook in verzorgingshuizen stijgt het aantal infecties dat niet of nauwelijks reageert op antibiotica. De resistentie van de geslachtsziekte gonorrroe heeft volgens het SWAB zelfs ‘verontrustend hoge niveaus’ bereikt.

best haalbare is. Daarnaast is goede registratie van belang, maar die is vrijwillig en zal de excessen niet in kaart brengen.”

De dierenartsen zijn optimistisch. „Het is voor ons echt geen kwestie van doses schuiven”, verdedigt Arjan den Hartog van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) zijn collega's. Hij gaat er vanuit dat via het centrale registratiesysteem de ‘rotte appels’ wel uit de mand te krijgen zijn. „De dierenartsen krijgen van de KNMvD één boodschap mee: hou de rug recht.”